

ABD-İran Savaş Senaryosu

Doç.Dr.Sait Yılmaz

19 Haziran 2017

Ortadoğu'daki gelişmeler yeni bir evreye doğru geçiş süresinde iken, yakın gelecekte Avrasya'da daha ciddi savaş senaryoları bizi beklemektedir. ABD'nin başı çektiği koalisyonlar ile; İran, Kuzey Kore ve Çin'i hedef alacak bu savaş senaryolarını daha önceki çalışmalarımızda ele almıştık. "Gelecek 25 Yıl Büyük Avrasya Projesi (BAP)" başlıklı makalemizde bu üç savaşın geçiş aşamaları ve genel çerçevesi ile ilgili bilgiler vermiştik. Soğuk Savaş süresince ABD'nin Ortadoğu politikası; petrole garantili erişim, Amerikan yanlısı (müvekkil) devletlerin sürekliliği ya da diğer bir deyişle SSCB'nin bölgeye girişinin önlenmesi ve çevrelenmesi üzerine kurulmuştu. 1980'lerde İran da hedef tahtasına oturunca bu stratejiye "çifte çevreleme" adı verildi. 11 Eylül 2001 sonrasında ilan edilen Büyük Ortadoğu Projesi'nin amacı, küresel terörle mücadele stratejisi kapsamında, yumuşak güç uygulamaları ile bölgeye demokrasi getirilmesi idi. 2008 yılında Condolezza Rice tarafından Tel Aviv'de ilan edilen "Yeni Ortadoğu Projesi" ve bunun askeri uygulamaları olan "Uzun Savaş" stratejisi, 2011'de başlayan "Arap Hareketleri" ile hayata geçti. Böylece, terör madalyonun her iki yüzünde de olan ABD ve işbirlikçileri tarafından hedef ülkelerde "diktatörün kovulması" oyunu ile rejim değişiklikleri ve harita çalışmaları başladı. Yeni Ortadoğu haritası içinde bazı ülkeler bölünecek, bazıları federasyon haline getirilecek, yeni İsrail'ler ortaya çıkacak. Avrasya coğrafyasına geçiş ise İran ile başlayacak. İran ile ilgili çalışmalar şu aşamada;

- ABD Ordusu, onyıllardır İran ile savaşa hazırlanıyor. Kuvvet yapısı içinde öngörülen "geçiş ordusu" ve füze kalkanı bu amaca hizmet edecek. "Dönüşüm ordusu" ise Çin'e yönelik hazırlanıyor.

- Batılı düşünce merkezleri ve akademik çevreler uzun süredir İran ile ilgili çalışmalar yapıyor. Batı medyası, İran ile ilgili tehdit algılamasını sürekli gündemde tutuyor.

- İran ile yapılan nükleer anlaşma, bu ülkenin nükleer silah edinme çalışmalarının hızını kesmek, zaman kazanmak üzerine idi ama Trump yönetimi, bu anlaşmayı da bozacak adımlar atıyor.

- İran içindeki büyük etnik gruplar özellikle Azeri Türkler uzun zamandır ABD'nin markajında ve tıpkı Suriye'deki gibi bir iç savaşın hazırlıkları yapılıyor.

- Ortadoğu'da son dönemde gittikçe artan silahlanma çalışmaları ve Ortadoğu NATO'su ve Katar ile ilgili gelişmeler, ABD ve İsrail'in arkasında olduğu İran karşıtı koalisyonun hazırlanması ve Müslüman ülkeleri birbirine kırdırma stratejisinin bir parçasıdır.

Çanlar İran için çalışıyor. Bu makalede, bu savaşın olası kötü sonuçlarından çok nasıl bir savaş olacağı, askeri yönleri üzerinde duracağız. Yani elimizde yeni bir savaş senaryosu var.

Savaşın Tarafları..

1979'daki Devrim sonrası İran'ın ABD elçiliği personelini rehin alması (1979-1981), Irak ve Afganistan'daki gruplara yardımı, İsrail'i tehdit etmesi, Körfez'deki petrol ihracatını tehdit edecek asimetrik kuvvetler oluşturması gibi gelişmeler ABD ile arasını açmıştır. 1987-1988 arasındaki İran-İrak Savaşı esnasında ABD, İran'ın silah

ve askeri teknoloji başta olmak üzere ithalat yapmasına (tanker savaşı) engel olmaya çalıştı. ABD'nin Ortadoğu'da izlediği güç dengesinin bir yanında sürekli silahlandığı Körfez ülkeleri, diğer yanında ise İran oldu. Suudi Arabistan, ABD'den milyarlarca dolara AH-64 Apaçi helikopterleri, M1 Abrams ana muharebe tankları ve F-15S çok rollü savaş uçakları da dâhil olmak üzere önemli miktarda askeri teçhizat aldı¹. Yaklaşık 40 yılı bulan Batı silah ambargosu İran'a silah satmak şöyle dursun her türlü askeri malzeme ve teknoloji transferini engellemeye çalıştı. Bu amaçla, Rusya, Çin ve diğer silah satıcılarına baskı yaptılar. Sekiz yıl Irak ile savaşan İran, kendisini bir bölgesel güç olacak şekilde motive etti ve büyük güçlerle baş edecek bir silahlı kuvvetler kurdu. Bu kuvvet saldırıyı önleyebilir ve hem konvansiyonel hem de asimetrik güçleri caydırabilir. Bu yüzden İran ile bir savaşın sonucu büyük ölçüde belirsizdir.

İran'ın Batının konvansiyonel güç üstünlüğüne karşı tıpkı Kuzey Kore gibi sarılabileceği iki yöntem vardı. Konvansiyonel silah menzilin altında kalan "asimetrik yöntemler (terör vb.)" ve üstünden kalan "nükleer silahlar". AK-47 Kaleşnikof otomatik tüfeği 200 m. menzili ile terörü, balistik füzeler ise 2 bin km.yi geçen menzili ile nükleer tehdidi temsil etmektedir. 2009 Yazı ve 2010 sonbaharı arası dönemde ABD ve İsrail'in arkasında olduğu Stuxnet siber saldırısı ile İran nükleer altyapı sistemine önemli zararlar verildi. İran'ın uranyum zenginleştirme programı gecikmeye uğradı. Ağustos 2011'de İran, resmen bir Siber komutanlığı kurmaya karar verdi². ABD ve Rusya füze savunma sistemini tartışırken İran, Ocak 2011'de Hint Okyanusu'ndaki Büyük Peygamber 6 Tatbikatı'nda balistik füzelerini test etti³. Bir stratejik füze kuvveti oluşturabilmek için üç şeye ihtiyaç vardır; uzun menzilli balistik füze üretecek bilimsel ve endüstriyel yetenek, onların testinin yapılabileceği coğrafya ve vasıtalar ile gereken altyapının bekası. Bunların hepsinin İran'da olduğu son test ile ortaya çıktı. Bütün İranlı yetkililer ellerindeki füzelerin menzilin 2.000 km.den daha uzun olmadığını, bu yüzden Avrupa ve ABD'yi tehdit etmediğini defalarca tekrar ediyorlar. Ancak, İran'ın küresel menzilli füzeler üretmesinin çok zor olmadığını pek çok uzman söylemektedir. IRBM veya ICBM gibi stratejik füzelere sahip olmak istediğinde İran füze siloları oluşturmak zorundadır. Bununla beraber, İran topraklarında bunları saklamak kolay olmayacaktır.

İran ile ilgili ABD içindeki tartışmalar hava harekâtı ağırlıklı bir askeri seçenikle, yaptırımlarla desteklenen bir rejim değişikliği senaryosu arasında gidip gelmekteydi. Askeri seçeneğin 300 m. derinlikteki beton sığınakları ne kadar imha edeceği şüphe konusu iken, rejim değişikliğinin ise nasıl bir istikrar getireceği tartışıldı. 2012 yılı içinde ABD, çeşitli ülkelere İran'dan petrol almaması için yoğun baskı yaptı. İran ile petrol ihracatı işine girişen bankaları tehdit etti. Avrupa Birliği, 1 Temmuz 2012 itibarı ile İran'a petrol ambargosu uygulamaya başlamıştı. Beklenenin aksine yaptırımlar ne İran'ın petrol ihracatını durdurdu, ne de Tahran sokaklarında bir ayaklanmaya yol açtı. İşler biraz karmaşık hale gelse de, İran çeşitli yollardan yaptırımları aştı. Bu yollardan en başta geleni çerçeve şirketlerle anlaşarak İran gemilerinin girdikleri limanda sahte bayrak ve satıcı kimliği kullanması oldu⁴. ABD'nin uzun zamandır hayali İran'daki rejimin askeri güç kullanımına gerek kalmadan

¹ Anthony H. Cordesman, *Alexander Wilner. U.S. and Iranian Strategic Competition: The Gulf Military Balance*, CSIS, (Nov 2, 2011). http://csis.org/files/publication/111102_Iran_Gulf_Military_Balance.pdf

² Ilan Berman, *Iranian Cyberwar, U.S. Must Prepare for Possible Confrontation*, Defense News, (11 September 2011).

³ Uzi Rubin, *Iran's Steady March to Global Missile Clout*, Defense News, (15 August 2011).

⁴ Reva Bhalla, *Negotiations Behind U.S. Sanctions Against Iran*, Stratfor, (July 3, 2012).

devrilmesi ve yerine kendi çıkarlarına gözecek bir yönetimin gelmesi idi. İran'a yönelik yaptırımlardan asıl beklenti rejimin çökmesi idi ama yaptırımlar sadece görüşme masasında bir koz olmaktan öteye gidemedi. ABD, İran'da rejim değişikliği için sürgündeki grupları da destekledi, darbeler planladı. İran ile P5+1 ülkeleri arasında 2006 yılından beri devam eden İran'ın nükleer silah programı ile ilgili görüşmelerde taraflar, 02 Nisan 2015 günü, anlaşmanın parametreleri konusunda anlaşabildiklerini açıkladılar. Bu anlaşma ile yaptırımlar kalkmadı, beklemede tutuldu ve ilk ihlalde geri gelecekti. Şimdi ABD'de iktidarda olan Cumhuriyetçiler, 2018'de İran ile savaşmayı planlıyorlar.

Tablo 1: ABD-İran Savaşı'nın Tarafları

ABD Koalisyonu		İran	
NATO	ABD	İran	İran Ordusu
	Kanada		Devrim Muhafızları
	İngiltere	Müttefikler	Suriye
	Fransa		Irak
	Almanya	İran Yanlısı Gruplar	Hizbullah
	Danimarka		Hutiler
	Polonya		Yeni Mehdi Ordusu
	Türkiye		Azerbaycan İslamcı Partisi
	Ukrayna vd.		Hamas
Arap NATO'su	Suudi Arabistan	Destekleyen	İslamcı Azerbaycan
	Katar		Güney Irak
	Bahreyn	Lojistik Destek	Rusya
	Mısır		Kazakistan
	BAE		Sudan
	Fas vd.		Küba
Diğer Müttefikler	İsrail	Müdahaleye Karşı Çıkacaklar	Venezüella
	Avustralya		Kuzey Kore
	Yeni Zelanda		Çin
	Japonya		Beyaz Rusya
	Güney Kore		Bolivya
Pakistan	Rusya		
Vekilli Savaşçılar	Özgür Suriye Ordusu	Üçüncü Taraflar	Kazakistan
	Başçılar (Irak)		El Kaide
	Kuzey Irak Ordusu		IŞİD
	Özgür İran Ordusu		Özgür Irak Ordusu
	İran Ayrılıkçı Grupları		Cundullah

Örtülü ve gizli kabiliyetleri olan, düzenli füze testleri yapan, ileri hava savunma sistemleri olan ve Hürmüz Boğazı-Ummân Denizi ve Hint Okyanus'unda Velayat 95 gibi büyük savaş tatbikatları yapan İran, cepte keklik değildir. Bu geniş tatbikat bölgeleri İran'ın arka bahçesidir ve savaş başladığında pek çok sürpriz yaşanacaktır. İran, ABD tehdidi nedeni ile Hint Okyanusu dâhil tüm deniz yollarında savaşa hazırlanmaktadır. Ocak 2016'da iki Amerikan botu İran sularına girer girmez yakalandılar ve Amerikalı Komutanlar askerlerini İran televizyonunda diz çökmüş olarak gördüler. İran, teknoloji dezavantajını sosyal boyutları olan bir strateji ile dengelemek niyetindedir. Bu strateji, Amerikalıların kendi ulusal çıkarları tehlikede olmadığı uzun süre savaşa angaje olamayacaklarını hesaplamaktadır. ABD'nin

İran stratejisi Suudi ailesinin iktidarına son verecek yıkıcı faaliyetleri de kapsamaktadır. İran, Sudan'ı gizli silah deposu olarak kullanmakta, buradan Mısır üzerinden Gazze ya da Mağrip'e silah göndermektedir. Suriye'de Hizbullah savaşçıları ile Esat'ın kalması için savaşıyor. Bahreyn'de asimetrik savaş taktikleri kullanıyorlar. İran şimdilik bir dönüşüm peşinde değil, sadece statükoyu korumak istiyor. İran düşmanı Sünni kanat ise İran-İrak-Suriye-Lübnan hilaline karşı S.Arabistan-Bahreyn-BAE-Katar-Kuveyt ve Umman kanadı İran'ın Akdeniz'e uzanmasına mani olmaya çalışıyor. İran, Sünni kanadın en zayıf halkası ve en küçük Körfez ülkesi olan Bahreyn'de muhalefete önemli destek veriyor.

ABD savaş mekanizması 30 yıldır İran ile savaş için bir ordunun geliştirilmesi için çalışıyor. ABD, uzun süreli bir savaşa zamanı olmadığından daha doğrudan yolları seçmektedir. İran'ı nükleer silah edinmekten alıkoymak için tek yolun savaş olduğu düşünülüyor. Amerikalılar, savaş oyunlarında muhtemel muharebeleri simülasyon ile test ediyor ve kabiliyetler canlı ateş tatbikatlarında deniyor. Savaşı idare edecek Amerikan Merkez Komutanlığı'nın (CENTCOM) ulaştığı sonuçlardan biri şu⁵; "ABD, İran'ı asimetrik savaş oyunlarında yenebilir ancak, aldatılmazsa veya işini iyi yaparsa". ABD Silahlı Kuvvetleri'nin 2002 yılında yaptığı harp oyununda (Millennium Challenge), İran'ı oynayan grup farklı asimetrik yöntemler denemişti. Örneğin ABD'nin elektronik gözetleme sistemini aşmak için cepheye motosikletli haberciler gönderildi, II. Dünya Savaşı'nda kullanılan sinyal haberleşmesi yöntemleri kullanıldı. Böylece, 16 Amerikan savaş gemisi ve deniz kuvvetlerinin önemli bir kısmı imha edildiği görüldü. ABD'nin karaya çıkması için İran hava savunma sistemlerinin imha edilmesinin şart olduğu anlaşıldı. Hürmüz Boğazı'ndan 1976-2010 arasından geçen 8 trilyon dolarlık petrolün %10'u ABD'ye, %20'si Japonya'ya, geri kalanı ise en çok Çin, Hindistan ve Güney Kore'ye gitti. Amerikalılar deniz yolunu korumak yerine çok daha az bir masrafla bir boru hattı döşeyerek, petrolü çekebilirler ama amaç güzergâh emniyeti değil, İran petrolleri. Ortadoğu'daki petrolün %24'ü Suudi Arabistan'ın, %12'si Irak'ın, %8'i Kuveyt'in elindedir. Şimdi sömürü alanına %16 payı olan İran eklenmek isteniyor.

ABD-İran Savaşı Kriz Yönetimi

Arap NATO'su Suudi liderliğinde İsrail birlikte İran'ı vurmak için kurgulanmaya çalışılıyor. Batılı ülkeler kadar Körfez başkentleri de, Şam ve Moskova'ya Suriye'den İran'ı çıkarmalarını fısıldıyor. Trump, seçim öncesi Ortadoğu'da ABD'nin 6 trilyon doları boşa harcadığını söylemişti ama İran için seçenekleri çok sınırlı; yaptırımlar işe yaramıyor, bölgede İran değil ABD izole oluyor, bozucu faaliyetler (renkli devrimler, propaganda, siber savaş vb.) İran sınırlarından içeri girmiyor. ABD-İran çatışması ani bir kaza veya kriz ile başlayabileceği gibi büyük olasılıkla Batının planlı ve gittikçe şiddeti artan bir kriz yönetimi ile tırmandırılacaktır. Konvansiyonel savaş için büyük bir İran provokasyonu gerekli ki, BM Güvenlik Konseyi'nden bir karar çıkarsın. Bu provokasyon tuzağına İran'ı düşürmek için deniz yolları üzerinde bir saldırı komplosu düşünülüyor. Her gün birbirine çok yakın geçen bu gemilerin arasında bir olay çıkması ve gerilimin tetiklenmesi çok zor değil. İşin komik yanı ABD Savunma Bakanı James Mattis yakın zamanda bunu denedi ama İranlılar Amerikalı askerleri gemilerine alıp, geri gönderdiler. İran bir muz cumhuriyeti değil, bu yüzden daha saldırgan bir yöntem denenecek.

⁵ Sharmine Narwani, *The Dangerous Reality of an Iran War*, American Conservative, (March 15, 2017).

Donald Trump, başkan seçilir seçilmez İran'ı 29 Ocak 2017 tarihinde yaptığı balistik füze testinden dolayı ateş ile oynamakla tehdit ederek, bütün seçeneklerin masada olduğunu açıkladı. Trump, İran'ı hedef alırken, ona IŞİD ile mücadelede ve Irak içindeki istikrar için ihtiyacını unutmuş davrandı. ABD, bölgede İran ile gireceği bir vekilli savaşı kazanamayacağını biliyor. Ancak, İran özel kuvvetlerinin tamamını terörist örgüt kabul ederek kendini Suriye, Irak, Lübnan ve Yemen'de büyük riske sokuyor. Tahran ise Trump'ın tehdidinde Körfez'de askeri tatbikat yaparak cevap verdi. Trump yönetimi bununla kalmayıp, İran'ı provoke etmek için yeni yaptırımlar başlattı. İran'a göre, BM GK 2231 (2015) sayılı kararı balistik füze testlerini yasaklamıyor. Gelişmeler üzerine İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu, İran'ın davranışının cezasız kalmayacağını söylerken, İngiltere Başbakanı Theresa May İsrail'e destek verdi. Bu savaşta, ABD için Rusya'nın desteği ve müdahalesinin önlenmesi en kritik kriz yönetimi sorunlarından biri olacaktır. Dış politikada baskıyı sevmeyen Ruslar, her an kendi planları için harekete geçebilir, Suriye'de olduğu gibi oyunu bozabilirler. Trump'ın başından beri Ruslara olan yakınlığı ve beklentisi küresel konularda özellikle İran konusunda alacağı desteğe yöneliktir. ABD, Rusları ürkütmeden İran ve Kafkasya'ya sızmaya çalışmaktadır.

İranlı Kürtlerin bu savaşı bağımsızlık için bir fırsat olarak göreceklelerinden emin olan ABD, onları Irak sınırına komşu bölgelerin kontrol edilmesinde kullanmayı planlıyor. Afganistan sınırında ise 2001'de Taliban'a karşı ABD'ye yardım eden Tacik gruplardan istifade edilecek. Türkiye'nin Kürt gruplara hassasiyeti bilindiğinden İran Azerbaycan'ında bir görev ile telafi edileceğiz. Tabii bizden önce Suriye'de olduğu gibi Ruslar gelip yerleşmezse ya da 'çıkın' demezse. ABD, Körfez ülkeleri ve Mısır'ın koalisyonunda yer alacağını düşünüyor. ABD unsurları karaya çıkıp, belirli bir bölgeyi kontrol altına aldığı anda; İran, gönüllülerden oluşan Besiç unsurları ile gerilla savaşı başlatacaktır. Quds kuvveti unsurları ise diğer ülkelerdeki (Irak, Suriye, Afganistan, Bahreyn, Lübnan ve Yemen) Amerikan hedeflerine saldıracaklardır.

ABD Kara Kuvvetleri, Irak ve Afganistan'ı kontrol etmek için müttefikler bulmuştu. Yaklaşık 80 milyonluk İran'ın zor coğrafyasının tamamını kontrol etmek çok pahalı çünkü çok fazla sayıda personel ve kaynak ayırmak gerekiyor. Bu masraf, 10 yılda Irak ve Afganistan'a harcanandan çok daha fazlasını gerektiriyor. Bu yüzden, ABD Kara Kuvvetleri'nin Hürmüz Boğazı bölgesi, İran-Irak sınırı boyunca ve İran'ın petrol bölgesi olan ve genellikle Kuzistan eyaletinde kullanılması düşünüülüyor. Körfez ülkelerinin hemen kuzeyinde olan Kuzistan, genellikle Şii Arapların yaşaması nedeni ile bazen Arabistan olarak adlandırılıyor. Bu nedenle, 1980'deki savaş esnasında Irak'ın ana hedefi olmuştu. Kuzistan, İran'ın ekonomik kalbi ve ülkenin geri kalanından en büyük dağ grubu olan Zağros Dağları ile ayrılıyor. Amerika, burayı kontrol ederek hem yüksek araziden faydalanmayı hem de hava üstünlüğünü sürdürmeyi ve daha önemlisi petrole el koymayı hesaplıyor.

İran'ın öngöreceği barış koşulları şu şekilde öngörülebilir; bütün Batılı güçlerin bölgeden ayrılması, Suudi petrol ve gaz üretiminin azaltılması, Hürmüz Boğazı'ndan geçen tankerlerin İran'a geçiş ücreti ödemesi. İran, böylece Suudi Krallığı'na ve Körfez İşbirliği Konseyi'ne gerekli darbeyi vuracağını düşünmektedir. İran, Körfez Savaşı'na bakarak yabancı güçlerle işbirliği yapan ülkeleri sonuçlarına katlanmakla tehdit etmektedir. Bu kapsamda, elindeki seçenekler çok sınırlı olmakla birlikte; kitle imha silahı kullanmak, petrol ve doğal gaz hatlarını bombalamak ve özel savaş ile caydırmak olabilir. Bu arada İran'ın İsrail'e bir nükleer silah saldırısı söz konusu olabilirse de İranlı liderler ABD-Arap koalisyonunu zayıflatmak için böyle bir saldırıya gerek olmadığını düşünmektedir.

Tablo 2: ABD-İran Savaşı Kriz Yönetimi

Safha	Faaliyet/Tedbir
KRİZ ÖNCESİ (TIRMANDIRMA)	İran'a yaptırımların artırılması
	Bölgesel silahlanma ve ittifaklar
	Suriye'de Esat rejimin düşmesi
	İran içinde ayaklanmanın başlatılması
	İran'ın dostlarının siyasi koalisyonu
	Azerbaycan'da darbe
	İran'a yönelik propaganda/diplomasi
KRİZ DÖNEMİ (SAVAŞ)	İran'ın bombalanması/işgalin başlaması
	Kuzistan'ın (El-Ahwaz) bağımsızlığı
	Irak'ın bölünmesi
	Luristan'ın bağımsızlığı
	Güney Irak'ın düşmesi
	İran Kürdistanı'nın bağımsızlığı
	Güney Azerbaycan'ın bağımsızlığı
	Türkmen Sahrası'nın bağımsızlığı
	Belucistan'ın bağımsızlığı
KRİZ SONRASI (NORMALLEŞME)	İran'da Geçici Hükümetin kurulması
	İran'da ülke inşası
	Demokratikleştirme ve Batılılaştırma
	İran sonrası yeni güç dengesi kurgulama

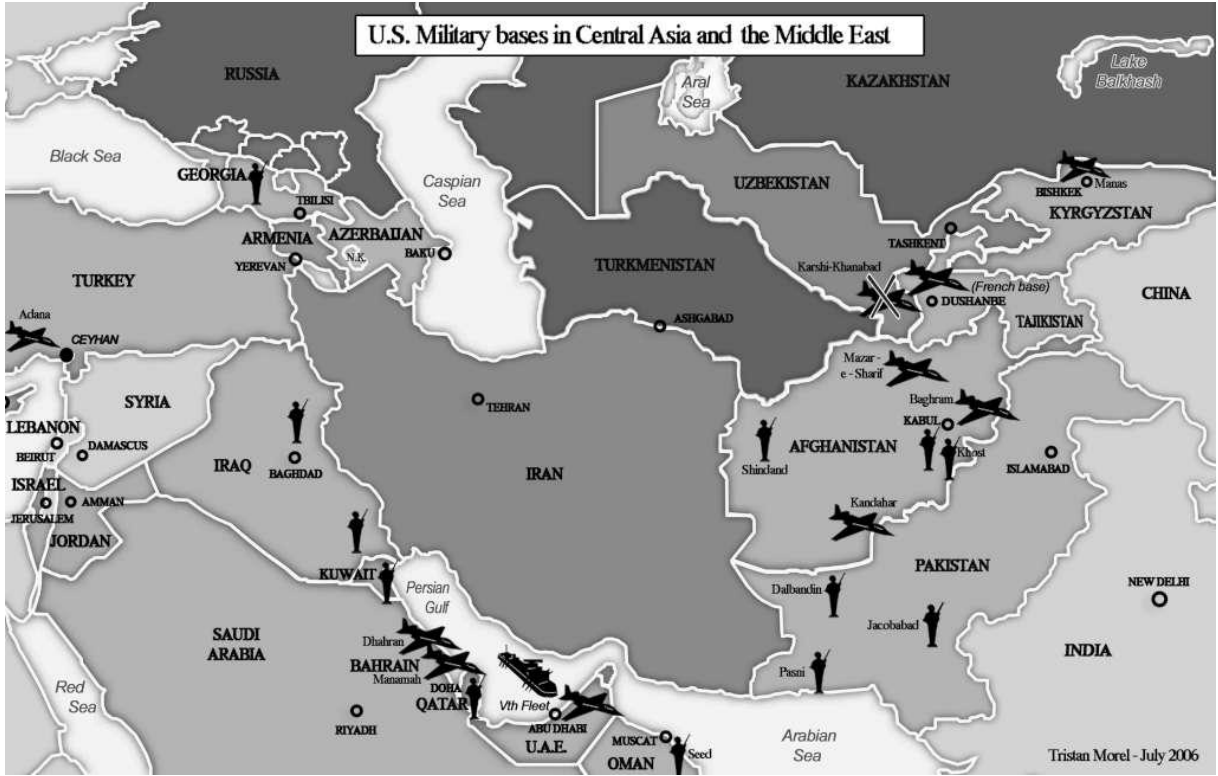
Savaş bittikten sonra bile istikrarsızlık uzun sürecek ve göçmen sorunu durumu da daha da kötü hale getirecektir. Dış ülkelerden akın edecek Sünni İslamcı gruplar, durumu fırsat bilerek kendilerine kontrol bölgeleri oluşturacaktır. İran topraklarının tamamının kontrol edilmesi zor olduğu için denetim dışı bölgeler ve hala rejimin kontrolünde kalan bir bölge ortaya çıkacaktır. İran hükümeti bu bölgede nükleer kabiliyetlerini toplayabilir, geliştirebilir. Eğer İran rejimi devrilirse, Batının ülke inşası çalışması Irak ve Afganistan'dakinden çok daha zor olacaktır. Her an çatışmalarının tırmanmasına müsait dinamik kriz bölgeleri ve karşı saldırılar beklenmedik ciddi sonuçlar doğurabilir.

Savaş Planları..

ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon) tarafından 2004 yılında hazırlanan senaryolardan biri İran (*Scenario: The "Streetfighter" State*) ile ilgili idi. Bu senaryoya göre; İran, muhtemelen Irak'ın düştüğü yanı sıra düşmeyecek ve ABD ile doğrudan çatışmaya girmeyecekti. 1970'lerin sonundan beri İran, ABD'nin Ortadoğu'daki pozisyonuna karşı başarılı, doğrudan ve konvansiyonel olmayan yaklaşımlar sergiledi ve Vietnam'ın ABD'yi dize getirdiği stratejiyi izledi. Senaryoya göre; İran saldırıları başlangıçta terör ve yıkıcı faaliyeti merkeze alan düşük yoğunluklu ve muğlak bir görünümde olacaktır. İran, bugün de ABD liderliğinde bir koalisyon saldırısına karşı kanlı ve uzun bir savaşa hazırlanmaktadır. Bu savaş, konvansiyonel savaş ile ülke rejimine karşı ayaklandırılan direniş gruplarının bir kısmını yani modern adı ile "melez savaş" olacaktır. ABD, bu savaşta İran'ın nükleer silah ve balistik füze kullanımını önlemek üzere füze kalkanı projesini geliştirdi. İşin aslı füze kalkanı, ABD kendi gemilerinden ve uçaklarından İran'ı vururken, onun karşı koymasını engelleyecek bir teknolojiyi hayata geçiriyor.

Biraz da yeni savaş konseptlerinden bahsedelim. Rusların “Gerasimov Doktrini” karşısında Amerikalılar; ayaklanma harekâtı içinde konvansiyonel savaş taktikleri geliştirmeye başladılar. Ukrayna’da olduğu gibi Rusya’nın ayaklanma çıkarıp, örtülü işgal uyguladığı bölgeler için yeni bir savaş konsepti ürettiler; “Kurulu Manevra (Mounted Maneuver)”. Kurulu manevra, çok uzak bölgelerden ayaklanma bölgelerinde yürütülecek çeşitli çatışma senaryolarının kullanılmasını öngörmekte ama hedefinde konvansiyonel mekanize güçler bulunmaktadır. Diğer bir konsept “Birleşik Silah Manevrası ve Geniş Alan Güvenliği” oldu. Bu konsept; yakın coğrafyada daha fazla öldürücü silahla düşmana angaje olmayı öngörüyor⁶. Bütün bunlar uzay-hava-kara ekseninde istihbarat ve operasyonel unsurların uyumlu çalışmasını, hedef tespitini ve etkili ateş sistemlerini gerektiriyor. Temel mantık şu; “hareket ettiğinde temas kurmalısın, ateş ettiğinde öldürmelisin, doğrudan ve dolaylı (topçu gibi) ateşleri koordine etmelisin, acil durumlarda uçakları çağırmalısın”. Bu yüzden, tatbikatlar gerçek mermilerle ve canlı olarak yapılıyor, başarısız olanlar yeniden test ediliyor. Bir muharip tabur için bir kere hareket ettiğinde 620 km. içinde düşmanla temas edip, sonuç alması bekleniyor.

Harita 1: İran Etrafındaki Amerikan Üsleri

Uydu, uçak, helikopter, tank, topçu, drone, ağ teknolojileri, hava savunma, roket, füze, havan bir orkestra gibi senkronize edilerek, tek bir amaca yönlendiriliyor; düşmana üstün gelmek. Buradan çıkarılacak ders; eğer kendi ulusal teknolojisine bağlı uzay sistemleriniz ve siber ağınız yoksa büyük güçlere üstün gelmeniz çok zor ancak asimetrik çözümler üretebilirsiniz. Modern savaşta üstünlüğü sağlayan en önemli güç çarpanı GPS tarafından yönlendirilen uçak, muharip unsur, akıllı mühimmat, topçu ve roket sistemleridir. Örneğin 155 mm.lik Excalibur topçu silahı ile 30 km.den daha fazla menzildeki hedefleri GPS güdümlü olarak vurmaktadır. 70 km.

⁶ Kris Osborn, *How the U.S. Army Plans to Go to War Against Russia, China and Iran (Their Weapons, That Is)*, Scout Warrior, (February 13, 2017).

menzili olan Yönlendirmeli Çoklançerli Roket Sistemi (GLMRS⁷) ise Afganistan'da Taliban'a karşı kullanıldı. Geleceğin değil, bugünün savaşları için Drone'lar ile ilgili yeni taktik ve teknikler geliştiriliyor. Teknolojinin keskin uçları kullanılarak her tür düşmanın çok uzak mesafelerden tam isabetle vurulması isteniyor.

İran'ın savaşın başlangıcındaki ilk askeri hedefi, Hürmüz Boğazı'nı kontrol etmektir. Körfez'deki sekiz ülke içinde İran, diğer yedi ülkeden iki katı kadar uzun sahile sahiptir. Hedef dünya petrolünün %40'ının geçtiği İran Körfezi'ne gelecek Amerikan savaş gemilerini vurmaktır. İran, Pekin gibi özellikle gemilere karşı hassas güdümlü füzeler edinmektedir. İran'ın muhtemel savaş planı; balistik ve cruise füzelerinin dağıtılmasını, Hürmüz Boğazı'nın mayınlanması ve denizaltılarının burada devriye gezmesini öngörüyor. Gemilere karşı füze bataryaları, yaklaşan ABD gemilerini hedef alacaktır. Anti-gemi füzeleri ile donatılmış İran hava gücü ise ülke içinde dağıtılmış bekleyecektir. İran komuta kademesi derin yeraltı sığınaklarına girecek ve haberleşme fiber optik kablolar veya abone olunan uydu servisi, keşif hizmeti Rus uydularınca sağlanacaktır.

ABD ordusuna göre, İran ile savaşta Tahran'ın stratejisi, Çin'e benzer şekilde, ABD'nin bölgeye giriş ve önlenmesi (A2/AD⁸) ile ilgili kabiliyetlere odaklanmaktadır. İran'ın ABD'nin Körfez'e girişini önlemek için terör ve nükleer dâhil kitle imha silahlarını kullanması bekleniyor. ABD ise 2011 yılından beri Hava-Deniz Muharebesi ya da şimdiki adı ile JAM-GC veya 3. Offset Strateji'yi geliştiriyor. ABD ve bölgesel koalisyon üyelerini pek çok zorluk beklemektedir. İran Ordusu, ABD'nin kullanacağı her liman ve havaalanına saldırma emri almıştır. Bu saldırı önleyici nitelikte ABD kuvvetleri gelmeden de yapılacaktır. Nükleer, kimyasal veya biyolojik savaş başlıklı füzeler kullanılacaktır. Füzeler ve hava saldırıları ile desteklenen bir konvansiyonel taarruz da söz konusu olabilir. İran, denizden doğrudan bir angajmana niyet etmemekte ve deniz kontrolü yerine karşı koymaya hazırlanmaktadır. Üçüncü tarafların ticari uyduları vasıtası ile ABD kuvvetlerinin deniz intikallerini izlemeye çalışacaktır. İran, elektronik savaş imkânları ile de uydu ve yer istasyonlarını etkisiz hale getirmeyi planlamaktadır. İran, ABD'nin uzun menzilli vuruşlarına ve açık denizdeki unsurlarına karşı koyacak vasıtalara sahip değildir. Bu nedenle, ABD güç projeksiyonuna karşı özellikle Hürmüz Boğazı etrafında modern dizel denizaltılar, mayın bariyerleri kullanarak intikalleri yavaşlatabilir veya kanalize edebilir. Bir ihtimal ise uçak taşıyıcılar gibi derinlikteki hedeflere karşı uzun menzilli uçaklar ve füze grupları kullanmasıdır. İran ile İsrail arasındaki füze uçuş süresi 10 dakikadır. Bu yüzden, ABD işgali karşısında İran'ın nükleer bir karşılık ile misilleme kabiliyetinin yok edilmesi önem taşıyacaktır.

Savaş Nasıl Olacak?

ABD savaşa İran'ın derinliğindeki stratejik hedefleri bombalayarak başlayacaktır. İran bu hedefleri çok iyi koruyacak veya esirlerle kalkan oluşturacaktır. ABD savaşa denizden atılan cruise füzeleri ve hava saldırıları ile başlayacak, bunun için iki uçak gemisi ve stratejik bombardıman kabiliyetleri ile İran'ın önemli sanayi ve askeri altyapısını hedef alacaktır. Altyapıdan sonra İran'ın silah sistemleri ve kuvvet yığınakları vurulacaktır. Hava harekâtı, yoğun insansız hava aracı (drone) saldırıları ve özel kuvvetler operasyonları ile desteklenecektir. Uçak filoları, özel kuvvet timleri, önleyici füze halkaları (füze kalkanı) ve tüm uçak gemisi saldırı grupları; drone'lar, gözetleme sistemleri, tanker uçakları ve diğer lojistik birimler tarafından

⁷ GMLRS: Guided Multiple-Launch Rocket System.

⁸ A2/AD: Anti-Access/Aerial-Denial.

desteklenecektir. B-2'ler tarafından atılacak (beton ve kaya) delici patlayıcılar, nükleer silah mevzilerine ve yer altı tesislerine karşı kullanılacaktır. Uzaya dayalı kabiliyetler, İran hava savunması (S-300 gibi) hassas hedefleri arayacaklardır. İran'ın nükleer tesislerini korumak için kullanacağı kara-hava savunma sistemleri yok edilecektir. Nükleer silahlar hedef alınmadan önce İran'ın hava savunma sistemi çökertilecektir. İran, cruise füzeleri ile vurulmadan önce ABD Deniz Kuvvetleri Hürmüz Boğazı'nı açık tutmayı sağlayacaktır. Katar'daki Amerikan hava üssünde bulunan X-band radar istasyonu, ABD savaş gemilerini hedef alacak İran füzelerinin izlerini 4 dk. içinde tespit edecektir. Bu füzeler; Suudi Arabistan, Kuveyt ve BAE'de konuşlu Patriot'lar ve Yüksek İrtifa Hava Savunma Terminali (THAAD⁹) tarafından vurulacaktır¹⁰. Füze saldırıları, ABD deniz kuvvetleri cruise füzeleri ve füze kalkanı savunma sistemi (Aegis) taşıyan destroyerler tarafından desteklenecektir.

ABD için savaşın en zor kısmı İran'ın Hürmüz Boğazı ve karaya çıkışını önlemesi kadar, artan hava savunma kabiliyetleridir. İran kuvvetlerine fazla yaklaşırlarsa veya sürpriz bir saldırı ile karşılaşırlarsa çok kayıp vereceklerini düşünüyorlar. İran'ın özellikle mayınlar, drone'lar, sahil radarları, askeri gemiler ve sivil vasıtaları etkin olarak kullanarak Amerikan gemilerini hedef alacağı hesaplanıyor. İran, Hürmüz Boğazı'nı korumak için muhtemelen deniz tecrit sistemleri kullanarak, ABD deniz vasıtalarını belirli pasajlar içinde imha etmek isteyecektir. Hürmüz Boğazı'nı kapatmak için bol mayın özellikle akıllı mayınlardan istifade edecektir. Bu tür mayınları yüzey gemileri kadar denizaltılardan örtülü olarak da yayabilecektir. Bu yüzden ABD, öncelikle Hürmüz Boğazı'ndaki sistemleri (özellikle hedef istihbaratı yapan sahil radarları, insansız hava araçları, yüzey vasıtaları ve denizaltılar) yok etmeye odaklanacaktır. İran denizden çok karada konuşlu ve kamufle edilmiş füze sistemlerini tercih edecektir. İran, yüzey gemilerini kısa menzilli gemi-savar füzeleri ile donatacaktır. Ayrıca, kısa menzilli füzeler ve özel kuvvetler de bölgedeki Amerikan askeri altyapısını hedef alacaktır. Büyük hedefler ve şehirler için ise uzun menzilli füzeler kullanılacaktır. ABD'nin füze üslerine saldırıları karşısında çok miktarda sahte hedef ve yem kullanacaktır. İran'ın Hizbullah ile İsrail'e roket saldırısı, Gazze'de ise Hamas ile füze saldırı yapması beklenmektedir.

Savaşın başlangıcında Amerikalılar, İran'ın C4ISR¹¹ ağını hedef alacaklardır. Bunun için uzun menzilli bombardıman, denizaltı savaşı, elektronik savaş ve saldırgan siber saldırılar ile İran'ın erken ikaz radarları, deniz gözetleme sistemleri ve komuta-kontrol tesisleri vurulacaktır. İran'ı sabit sensörleri ve komuta kontrol bağlantılarına karşı; sabit üsler, SSN ve SSGN'lerden isabet güdümlü silahlar kullanarak kinetik bir bombardıman dalgası oluşturulacaktır¹². Amerikan özel kuvvetleri ise bu bombardımanları takviye etmek üzere, fiber optik ağlar gibi vurulması zor hedeflere yönlendirilecektir. İran, C4ISR şebekesi ve hava savunmasının çökertilmesi ile ABD hava ve deniz kuvvetleri İran mobil radarları ve komuta-kontrol sistemlerini hedef alacaktır. ABD uzay kabiliyetleri ve uydular, İran'ın terör şebekeleri yanında hassas yer istasyonlarını hedef alacaktır. Körfez ülkelerinin de korunması için İran'ın elindeki tüm füzelerin bir an önce vurulması sağlanacaktır. İki uçak gemisinin her birinde bulunacak 90 uçak ile İran'ın yaklaşık 10 balistik füze

⁹ THAAD: Terminal High Altitude Air Defense.

¹⁰ Alex Gorka, *US, Iran on Brink of Armed Conflict: War Scenario and Consequences*, Strategic Culture, (February 8, 2017).

¹¹ C4ISR: Command, Control, Communications, Computer, Intelligence, Surveillance, Reconnaissance.

¹² Harry J. Kazianis, *How the U.S. Military Could Strike Iran*, Center for the National Interest, (April 10, 2017).

üssü ve 20 kadar füze üretim tesisi ile 20'den fazla füze atma bölgesi hedef alınacaktır. İkinci hedef grubunda petrol rafinerileri, enerji hatları, askeri üsler, yollar ve köprüler olacaktır.

Resim 1: ABD Uçak Gemisi USS Ronald Reagan İran Körfezi'nde

İran askeri gücü, reaktörleri ve fabrikaları genellikle nüfusun yoğun olduğu yerlere konuşlanmıştır. ABD hava taarruzları başarılı olup, İran'ın özellikle uzun menzilli karşı koyma kabiliyetleri yok edildiğinde sıra kara harekâtı için giriş bölgeleri oluşturmaya gelecektir. İran bu dönemde Irak gibi koalisyon kuvvetlerine saldırmayacak ya da savunma pozisyonu almayacaktır. Bunun yerine konvansiyonel olmayan, özel bir savaş (su kaynaklarının yok edilmesi, fabrikaların imhası, zehirli kimyasalların kullanılması, petrol kuyularının patlatılması vb.) başlatılacaktır. İran kuvvetleri küçük, bağımsız gruplar halinde hareket edecek ve ABD derin hava taarruzlarını boşa çıkarmak için üs bölgelerini terk edeceklerdir. İran'ın amacı, ABD zayıflığını artırmak ve koalisyonun dağılmasını sağlayacak kadar kan akıtmak olacaktır. İran kuvvetlerini korumak ve sürpriz konvansiyonel olmayan saldırılar için tarafsız komşu ülkelerin topraklarından da istifade etmeye çalışacaktır. Koalisyon kuvvetleri ülkeyi işgal ettikçe kendini daha fazla gerilla savaşı içinde bulacaktır. İran'ın ümidi ABD ve koalisyonun savaşın sonunda bir zafer olmayacağına inanması ve çatışmaların kolayca ve kısa sürede bitmeyeceğini görmeleridir.

Devam eden hava harekâtı süresince İran, özellikle hava savunma kabiliyetlerinin menzili dâhilinde bazı ceplerde hava üstünlüğü kurmaya çalışabilir. Bu özellikle, üslerinden birkaç yüz km. uzakta olan ABD uçakları için yeterli yakın hava desteği olmadığında sorun olabilir. İran, bu amaçla mobil SAM kabiliyetleri kullanabilir. SAM operatörleri radar emisyonlarını kontrol etmek için sık sık yer değiştirebilir ve ani SAM pusuları kurabilir. Uçaklarının erkenden imha olmasını önlemek için bazılarını iyi korunan sığınaklarda saklayabilir. Buna karşılık ABD, görünmezlik teknolojisine başvurabilir, radarların tespitini önlemek için elektronik savaş sistemlerinden istifade edebilir. ABD, İran'ın nükleer programını imha etmek

için öncelikle hava savunma ağını B2 bombardıman ve diğer uçaklar ile hedef alacak, bunun için isabet güdümlü ve/veya betonu delen tipte mühimmat kullanacaktır.

Harita 2: İran'ın Eyaletleri

İran, ülke dışındaki gayri nizami kuvvet ağırları ile ABD hedeflerine saldıracaktır. Bu savaşta sürpriz etkisi göz ardı edilmemelidir. Örneğin, İran'ın Körfez bölgesinde sürpriz bir kitlesel saldırısı kendisine önemli avantaj sağlayabilir. Bu amaçla, sahil radarlarını, insansız hava araçlarını ve sivil vasıtaları istihbarat amaçlı olarak kullanırken, yüzey vasıtaları ile ABD'nin deniz hedeflerini yoğun roket ve füze saldırısı düzenleyebilir. Böylece füze kalkanının alt yapısı olan ABD deniz kuvvetlerinin AEGIS muharip sistemi, kinetik (yakın destek ve füze) sistemlerini ve mayın döşeme kabiliyetlerini boşa çıkarabilir. İran'ın kıyıya konuşlu ASCM ve Klub-K füzeleri sivil vasıtalardan atılarak bu saldırıları takviye edebilir¹³. İran'ın taarruzi deniz patlayıcı platformları deniz trafiğini engelleyebilir. İran bunlarla birlikte kısa menzilli balistik füzeler (SRBM) ve vekil gruplar (Hizbullah) veya Quds Kuvvetleri kullanarak ABD havaalanları, üsleri ve limanlarına saldırılar düzenleyebilir. İran, elindeki füzeler daha az isabetli olsa da ABD ve müttefiklerinin füze savunmasını, radar ve C4 noktalarını hedef alacaktır.

Türkiye İçin Sonuçlar..

ABD, İran coğrafyasına yerleşerek sadece Asya-Pasifik'in değil Orta Asya'nın kaynaklarına da rahatça el atabilir. Bunlar olurken Suriye'de Rusya da seyirci kalmayacak, İran'ın kuzey kuşağına yerleşerek, kendi etki bölgesini kurmaya

¹³ Harry J. Kazianis, *How Would Iran Attack America?* Center for the National Interest, (April 10, 2017).

çalışacaktır. İran petrolüne el atılması, Çin'in ana enerji kaynağının kontrol altına alınması demektir. Türkiye ise İran ile en istikrarlı sınırlarına sahiptir ve komşu ülkenin istikrarsızlığı bizim değil, petrol hırsız Batılı ülkelerin hedefidir. Eğer Türkiye; Irak ve Suriye'de olduğu gibi İran konusunda da ABD'nin tuzağına düşerse, Büyük Kürdistan'ın diğer parçasını da elimizle kurduymuş olacağız. İran coğrafyasına her yönden gelecek cihatçı gruplar yani El Kaide ve IŞİD türevleri dolacaktır. Böylece ABD ve Rusya, İran'da sürekli kalmak ve çevre coğrafyalara uzanmak için kendilerine (terörle mücadele) meşruiyet örtüsü sağlayacaklardır. Kuzeydeki Azeri Türkleri ise bugünkünden çok daha kötü koşullarda yaşayacak, göç ettirilecektir. Hâlbuki İran'ın bölgede güçlenmesi Türkiye'nin lehine, çünkü Ankara'nın tersine İran'ın Barzani ve ABD ile göbek bağı yok ve bir Kürt devletine asla müsaade etmez. İran'da rejim bir devrim ile değil, ancak evrimle değişebilir. Bugün, İran nüfusunun çoğunluğunu devrim sonrası doğanlar oluşturuyor. İran; genç, iyi eğitilmiş, şehirli ve modern bir toplum olarak modern dünyada hak ettiği yerini almak istiyor. Ortadoğu'da silahlanma yarışı ve nükleer silah heveslerinin bitmesi ancak, Batılı güçlerin bu coğrafyadan çıkması ve bölge ülkelerinin kalıcı bir barışın temellerini birlikte atması ile mümkündür. Türkiye-İran ile ilişkileri son yıllarda oldukça büyük hasarlar almıştır ve bu hasar bir an önce onarılmalıdır.

ABD-İran Savaşı'nın en önemli dönemeçlerinden birisi Türkiye'nin bu savaşa ikna edilmesi olacaktır. Artık, Suriye ve Irak'ta olduğu gibi başkalarını şeytanlaştırarak kendi çıkarlarını bize dayatanların oyunlarına alet olmamalıyız. Türkiye, bundan yüz yıl önce Ortadoğu haritası çizilirken Şerif Hüseyin'in düştüğü Sünni Arap Krallığı tuzağına düşmemelidir. İran coğrafyasının dağılması Şiiliğin sonu değil, hiç bitmeyecek mezhep savaşlarının tüm İslam coğrafyasını kana bulamaya devam etmesi sonucunu verecektir. Her zaman olduğu gibi ABD'nin bu savaşta tüm hukuksuzluklarının ve cinayetlerinin arkasında kendi halkına anlatacağı iki kelime saklı olacaktır; "Amerikan çıkarları". Ancak, bu çıkarlar Ortadoğu'da hiçbir zaman Türkiye ile örtüşmemektedir. Bu yüzden ABD, Türkiye'nin askeri kabiliyetlerinin sınırlı düzeyde tutulması; siber, elektronik savaş, hava savunma ve füze kabiliyetlerinin kendi tekelinde olmasına dikkat etmektedir. Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada artık büyük güçlerin arkasına saklanma dönemi çoktan geçmiştir. Üstelik ülkemizin çıkarlarının önündeki en büyük engel olan ABD ile de bir savaş senaryosu yapmamızın, gerekli dersi vermenin zamanı da gelmiştir. Batıların size verdiği silahlarla ancak onların istediği türden ama modası geçmiş araçlarla bir savaş yapar ve kazanamazsınız. Öte yandan, günümüzün savaşlarına hazırlanmak için sadece silah ve araç almanız yetmez, yeni bir savunma kültürü ve savaş konsepti de gerekiyor. Afganistan ve Irak savaşları; küçük grupları izleyecek, taarruz edecek ve öldürecek muharip unsur ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Buradan Türkiye'ye çıkacak ders, PKK ve YPG ile mücadele için ülke içinde karakollarda beklenmemeli, sınır ötesi için proaktif stratejiler izlenmelidir. Bunun için konvansiyonel olmayan unsurlar ve konseptler kullanılmalıdır. Geleceğin savaşları tamamen konvansiyonel olmayacak, melez savaşlarda düzenli ordular vekil güçler ile birlikte şehir içlerinde de savaşacaktır. Türkiye, ABD'nin değil, kendi oyununun aktörü olmalı, gerçekçi savaş senaryolarına hazırlanmalı, buna uygun ulusal kuvvet ve kabiliyetler geliştirmelidir. Bunlar sık sık konvansiyonel ve ayaklanmaya karşı koyma tatbikatlarında denenmeli ve sürekli geliştirilmelidir. Ordumuzun diğerlerine üstünlük sağlayacak kuvvet çarpanları olmalıdır. Bunun için de sağlam bir liderlik ve vizyon sahibi liyakatli komutanlara ve savunma uzmanlarına ihtiyaç var.